

РЕШЕНИЕ

№ 427

гр. София, 13.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ОКРЪЖЕН СЪД, II ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на шестнадесети ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Ирина Р. Славчева

Членове: Ивайло П. Георгиев
Кирил Д. Павлов

при участието на секретаря Теодора Р. Вутева
като разгледа докладваното от Ирина Р. Славчева Въззивно гражданско дело
№ 20221800500515 по описа за 2022 година

С решение № 14 от 21.01.2022 год. по гр.д. № 423/2021 год. Костинбродският районен съд е осъдил Софийски районен съд да заплати на Б. А. Е. сумата 1000 лева, представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди от нарушаване правото на ищеца на разглеждане и решаване в разумен срок на гр.д. № 53733/2017 год. по описа на СРС, на основание чл. 26, ал. 1 от ЗОДОВ, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 01.12.2020 год. – датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане, като е отхвърлил иска за разликата над 1000 лева до пълния предявен размер от 5001 лева, като неоснователен.

Срещу така постановеното решение в осъдителната му част е подадена въззивна жалба от ответника с твърдения, че същото е постановено в нарушение на закона и в противоречие със събраните по делото доказателства. Моли съда да го отмени и вместо него да постанови друго, с което да отхвърли изцяло предявения иск.

Срещу решението е подадена насрещна въззивна жалба от ищеца в отхвърлителната част. Моли съда да го отмени и да уважи иска в пълния предявен размер.

Ответникът оспорва изцяло подадената насрещна въззивна жалба

След преценка на събраните по делото доказателства във връзка с доводите на страните, съдът намира за установено от фактическа страна следното:

В исковата молба се твърди, че на 03.08.2017 год. ищецът подал искова молба срещу Застрахователно дружество „Д.Б.Ж.З.“ АД в Софийски районен съд, с която предявил искове по чл. 432, ал. 1 от КЗ, въз основа на която било образувано гр.д. №53733/2017 год. по описа на СРС. От момента на подаване на исковата молба до 19.02.2020 год. по делото не били извършвани каквито и да било процесуални действия, поради което ищецът подал молба за оттегляне на иска, като с определение от 02.07.2020 год. производството по делото било прекратено. Поради значителния период от време, през който не успял да получи дължимото от съда правосъдие, ищецът подал заявление до Инспектората на ВСС, с което да инициира предвиденото по чл. 60а от ЗСВ административно производство, тъй като общата значителност на производството надхвърля разумния срок по смисъла на чл. 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Заявлението било отхвърлено като неоснователно. Счита, че констатациите на административния орган са изцяло незаконосъобразни. Вследствие значителното забавяне на производството ищецът загубил вяра, че ще получи съдебен акт, който ще удовлетвори иска му, което обусловило и предприетото оттегляне на исковата молба и последвалото прекратяване на производството по делото. Ищецът претърпял неимуществени вреди, които се изразяват в негативни емоционални и психически преживявания, свързани със забавяне на производството по делото; появило се и вътрешно неудовлетворение, засилено от факта, че самият ищец по професия е адвокат, а не може да разчита на правосъдието. В резултат на това ищецът станал депресиран и раздразнителен, чувствал се непълноценен и като професионалист. Моли ответника да бъде осъден да му заплати сумата 5001 лева обезщетение за причинените му неимуществени вреди от нарушаване на правото му на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

По делото е представено заявление от 17.07.2020 год. от ищеца чрез Инспектората към ВСС до министъра на правосъдието за констатиране твърдяното нарушаване на правото му на разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Според констативен протокол от 30.09.2020 год. на Инспектората към ВСС общата продължителност на производството по гр.д. № 53733/2017 год. по описа на СРС, приключило с определение на СРС в сила от 18.07.2020 год., е 2 години, 11 месеца и 15 дни за една инстанция, като тази продължителност, с оглед липсата на интерес от водене на делото от страна на ищеца, не нарушава изискването за разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Поради това и заявлението е отхвърлено като неоснователно, на основание чл. 60е, ал. 1, т. 1 от ЗСВ.

Подадена е искова молба от Б. А. Е. срещу „Застрахователно акционерно дружество Д.Б.Ж.З.“ АД, с която е предявен иск по чл. 432, ал. 1 от КЗ с вх. № 2017048/03.08.2017 год. по описа на СРС, въз основа на която е образувано гр.д. № 53733/2017 год. с докладчик съдия Й.В., 160-ти състав /протокол от избор на съдия-докладчик от 04.08.2017 год./. По делото не са извършени процесуални действия от страна на съда. С молба от 19.02.2020 год. до СРС ищецът Б. Е. е заявил, че оттегля предявения иск по гр.д. № 53733/2017 год. по описа на Софийски районен съд. Въз основа на заповед № АС-235/01.07.2020 год. на Председателя на СРС на 01.07.2020 год. делото е преразпределено чрез Централизираната система за

разпределение на делата на друг докладчик – съдия Г.Л., 180-ти състав. Заповедта е издадена въз основа на решения на Съдийската колегия на ВСС по протокол № 19/16.06.2020 год. и протокол № 21/23.06.2020 год. С определение № 139078/02.07.2020 год. новоопределеният съдия-докладчик е прекратил производството по делото, на основание чл. 232 от ГПК. Определението е влязло в сила на 18.07.2020 год.

Според показанията на св. М. – приятел на ищеца и негов колега – адвокат, ищецът претърпял ПТП в края на 2016 год., във връзка с което предявил претенция срещу застрахователя на делинквента за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди по исков път. По образуваното дело пред съда не били предприети каквито и да било действия, като дори не бил връчен препис от исковата молба на ответника. Това предизвиквало негодувание у ищеца, който непрекъснато правел справки за движението по делото и всеки път споделял със свидетеля, че е много огорчен и ядосан от тази несправедливост, тъй като по делото не се случва нищо в продължение на дълъг период от време. Ищецът се обезверил до известна степен и в правосъдната система като цяло в резултат на това необосновано забавяне на заведеното от него дело, което повлияло неблагоприятно и на работата му като адвокат, тъй като станал раздразнителен, скептичен и недоволен от професията си.

При така установената фактическа обстановка съдът направи следните изводи от правна страна:

При извършената служебна проверка по чл. 269 ГПК съдът намира, че обжалваното решение е валидно и допустимо, поради което жалбата следва да бъде разгледана по същество.

Предявен е иск за осъждане на ответника да заплати на ищеца обезщетение в размер на 5001 лева за неимуществени вреди от нарушаване правото му на разглеждане на делото в разумен срок, с правно основание чл. 26 от ЗОДОВ.

Претенцията на ищеца се обосновава с отговорността на държавата за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл.6 §1 от Конвенцията и по конкретно с разпоредбата на чл.26 от ЗОДОВ. Съгласно ал.1 на чл.26 от ЗОДОВ държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл.6 §1 от Конвенцията. В ал.2 е посочено, че исковите по ал.1 се разглеждат по реда на ГПК, като съдът взема предвид общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

Съгласно чл. 8, ал. 2 от ЗОДОВ абсолютна предпоставка за предявяване на иска по чл.26 ал.1 ЗОДОВ е изчерпването на административната процедура за обезщетение на вреди по реда на глава трета „а”от ЗСВ, по която няма постигнато споразумение.

В случая е установено по делото, че с писмо изх. № 94-Б-79/20/19.10.2020 год.

ищецът е уведомен, че подаденото от него заявление е разгледано от Инспектората към ВСС и е съставен констативен протокол от 30.09.2020 год., с който е установено, че правото му на разглеждане и решаване на делото в разумен срок не е нарушено, тъй като общата продължителност на производството пред СРС не надхвърля разумния срок, следователно е изчерпана специалната административна процедура, което обуславя допустимост на претенцията.

Настоящият състав намира, че общата продължителност на производството до датата на влизане в сила на прекратителното определение на съда /18.07.2020 год./ – 2 години, 11 месеца и 15 дни, считано от датата на подаване на исковата молба в СРС – 03.08.2017 год., не може да се определи като разумен.

При преценката дали срокът е разумен съдът съобрази установените в практиката на ЕКПЧ три критерия: сложност на делото, поведение на страните и на компетентните органи и достигна до извода, че в конкретния случай за прекомерната продължителност на производството следва да се ангажира отговорността на ответника. Това е така, тъй като от датата на образуване на производството до датата на прекратяването му от страна на съдията-докладчик по делото не са извършени каквито и да било съдопроизводствени действия, като не е постановено и връчване на препис от исковата молба с предоставяне на срок за писмен отговор на ответника по чл. 131 от ГПК. Производството не се е отличавало с фактическа или правна сложност, а исковата молба е била редовна. С молбата са били представени писмените доказателства, на които ищецът основава претенцията си, както и документ, удостоверяващ заплащането на дължимата държавна такса, и пълномощно на процесуалния представител на ищеца по делото адв. А.. Не са предприети своевременно и действия по подадената молба от ищеца от 19.02.2020 год., като същата е разгледана непосредствено след смяната на съдията-докладчик по делото на 01.07.2020 год., което е довело до необосновано забавяне на делото през посочения по-горе период.

Съдилищата носят отговорност за вреди по исковете по чл. 26 от ЗОДОВ като процесуални субституенти на държавата, която следва да вземе навремени и ефикасни мерки за справяне с проблемите и да организира съдебната система по начин, който да може да осигури разглеждането на всяко дело в разумен срок. Ако такива мерки не са взети или са неефективни, държавата, респ. – процесуалните субституенти не могат да бъдат освободени от отговорност при надхвърляне на разумния срок (в този смисъл е и практиката на ЕСПЧ – решение от 07.07.1989 г. по делото *Union Aliment aria Sanders v. Spain* по жалба № 11681/85 и др.).

С оглед това настоящият състав намира за необосновани направените констатации на ИВСС, че липсва нарушаване на изискването за разглеждане и решаване на делото в разумен срок за една инстанция. Предявеният иск е частично основателен.

На обезщетение по чл. 26 от ЗОДОВ подлежат всички установени вреди, причинени от неразумната продължителност на съдебното производство, като ищецът дължи пълно и главно доказване относно вида и размера на вредите, както и пряката причинно-следствена връзка със забавеното производство. Относно неимуществените вреди, съгласно практиката

на ЕСПЧ, *съществува оборима презумпция*, че неразумната продължителност на производството причинява такива. Размерът на неимущественото обезщетение се определя с оглед общия критерий за справедливост по чл. 52 от ЗЗД. Доколкото принципът на справедливост изисква в най-пълна степен да бъдат обезщетени всички претърпени вреди, при определяне на размера на обезщетението по чл. 26 от ЗОДОВ, следва да се съобразят освен релевантните за всяко увреждане обстоятелства, още общата продължителност на производството и доколко то се явява над „разумния“ срок, предвид спецификите на конкретния казус; ангажираността на страната в съдебното производство; повлияло ли е и как воденото производство върху начина на живот на страната /жертва/; значението на делото за страната, вкл. видът и размерът на засегнатия интерес, предмет на забавеното производство и др. Според практиката на ЕСПЧ (решение от 10.02.2011 г. по делото Radkov v. Bulgaria по жалба № 18382/05, решение от 13.07.2017 г. по делото Velkova v. Bulgaria по жалба № 1849/08), така и съгласно практиката на ВКС (решение № 272/27.01.2020 г. по гр. д. № 924/2019 г. на IV-то гр. отд. на ВКС, решение № 306/18 от 22.10.2019 г. по гр. д. № 4482/2017 г. на IV-то гр. отд. на ВКС), в исковото производство по чл. 26 от ЗОДОВ пълно и главно доказване следва да бъде проведено от страна на ищеца по отношение на вида и размера на имуществените вреди, както и на пряката причинно-следствена връзка между тях и забавеното производство; а относно неимуществените вреди съществува силна, макар и оборима презумпция, че неразумната продължителност на производството причинява такива, поради което поначало не е необходимо ищецът да твърди изрично и да доказва обичайните, типични неимуществени вреди, които винаги се търпят от лице, спрямо което съдебното производство е продължило извън рамките на разумния срок, като притеснения за неговото развитие и от евентуален неблагоприятен изход, накарняване на чувството му за справедливост и на доверието му в правораздаването и изобщо в държавността поради забавянето на делото. В случая от страна на ответника не са ангажирани никакви доказателства за оборване на тази презумпция. Напротив, от показанията на разпитания по делото свидетел се установи, че ищецът бил притеснен от факта, че в продължение на почти три години по заведената от него искова молба не се извършват каквито и да било съдопроизводствени действия; настъпила промяна в отношението му към правосъдната система като цяло; станал раздразнителен, обезверен и демотивиран, което се отразило негативно и в работата му като адвокат.

Настоящият състав намира, че ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца сумата 1 000 лева, представляваща справедливо обезщетение за претърпените в резултат на забавянето на съдопроизводствени действия неимуществени вреди, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба – 01.12.2020 год. до окончателното изплащане. В останалата част предявеният иск се явява неоснователен с оглед вида и интензитета на претърпените болки и страдания, както и поради посоченото по-горе изискване при определяне на размера на обезщетението по чл. 26 от ЗОДОВ да се вземе предвид и значението на делото за страната, вкл. видът и размерът на засегнатия интерес: в случая производството по делото не е приключило с решение по съществото на спора

поради оттегляне на иска и прекратяване на производството по делото по инициатива на самия ищец.

По изложените съображения съдът намира, че ответникът следва да заплати на ищеца сумата 1000 лева – справедливо обезщетение от забавеното разглеждане на делото, като в останалата част до пълния предявен размер искът следва да бъде отхвърлен като неоснователен.

Тъй като крайният извод на настоящата инстанция съвпада с този на районния съд, обжалваното решение следва да бъде потвърдено.

Воден от горното, Софийският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 14 от 21.01.2022 год. по гр.д. № 423/2021 год. на Костинбродския районен съд

Решението може да се обжалва в едномесечен срок от връчването му на страните пред ВКС на РБ.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____